

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.930/2021/3.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Kiss Gabriella előadó bíró

Dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes1 (cím1)

A felperes képviselője:

Bokor Adrienn Ügyvédi Iroda (cím2 ügyintéző: dr. Bokor Adrienn ügyvéd)

Az alperesek: alperes1 (cím3) I. rendű

alperes2 (cím4) II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Komjáti Ügyvédi Iroda (cím5, ügyintéző: dr. Komjáti Sándor ügyvéd) I-II. rendű alperes képviseletében

A per tárgya: élettársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 54.Pf.636.410/2020/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 14.P.XV.20.609/2019/27.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessen meg a felperes részére 562.500 (ötszázhatvankétezer-ötszáz) forint másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy egyetemlegesen fizessen meg az államnak felhívásra 304.800 (háromszáznégyezer-nyolcszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az alperesek néhai P. V. (a továbbiakban: örökhagyó) szülei, a felperes pedig 2004 januárjától – megszakításokkal – az élettársa volt. Életközösségük 2015 végén szűnt meg, amikor az örökhagyó közös lakóhelyükről a helység1 című alatti ingatlanba (a továbbiakban: ingatlan) költözött.

[2] Az örökhagyó az ingatlan 1/1 arányú tulajdonjogát a 2015. február 2-án megkötött adásvételi szerződéssel szerezte meg annak akkori tulajdonosától, a II. rendű alperes testvérétől 6.000.000 forint vételáron. Tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezték.

[3] Az élettársak együttélésük alatt a közösen működtetett gazdasági társaságaikban dolgoztak, és az örökhagyónak időszakosan más cégeknél is állt fenn munkaviszonya. Az örökhagyó azonban több alkalommal hosszabb ideig táppénzen volt, pszichiátriai kezelés alatt

állt. Gazdasági társaságaik és az élettársak mindennapi életvitelével kapcsolatos gazdálkodása összefonódott. Jövedelmeikből több millió forintos megtakarítást képeztek. Az örökhagyó 2004-2015 vége közti igazolt jövedelme 8.692.800 forint volt, míg a felperesé 53.252.606 forint.

[4] Az örökhagyó 2016. június 25-én elhunyt. Két alakilag aggályos magánvégrendeletet hagyott hátra, amelyekben ingatlanvagyonának örököséként a felperest jelölte meg. Az örökhagyó hagyatéka az ingatlan 1/1 tulajdoni hányada 10.000.000 forint értékben, valamint az ingó leltárban szereplő ingóságok összesen 1.000.000 forint értékben. A hagyatékhhoz tartozik 10.050 forint letéti összeg, ugyanacsak letétbe helyezett ékszerek és három bankszámlán elhelyezett pénzösszeg.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[5] A felperes módosított keresetében kérte, hogy a bíróság élettársi közös vagyon megosztása jogcímén adja a tulajdonába az ingatlan 8/10 tulajdoni hányadát, amelynek értéke 8.000.000 forint és keresse meg az illetékes földhivatalt tulajdonjogának bejegyzése iránt. Az alpereseket a hagyatéki ingó leltárban szereplő ingóságok 4/5 részének természetbeni kiadására vagy azok ellenértékének, 800.000 forintnak a megfizetésére kérte kötelezni.

[6] Állította, hogy az örökhagyóval 2003 nyarától 2016 februárjáig élettársi kapcsolatban éltek, ezalatt közösen vásárolták az ingatlant, amelynek kizárólagos tulajdonosaként azonban az örökhagyót jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba. Csatolta Budapest Főváros Kormányhivatala Nyugdíjbiztosítási Főosztályának (a továbbiakban: kormányhivatal) kimutatásait annak igazolására, hogy élettársával a szerzési arány köztük a felperesre kedvezőbb, 80-20%-os volt. Ebben figyelembe vett – 50-50%-os szerzési arányban – 10.000.000 forint adózatlan, a közös cégek működéséből származó jövedelmet. Előadása szerint háztartási munkát egyenlő mértékben végeztek.

[7] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[8] Nem vitatták, hogy 2004 februárja és 2015 karácsonya között a felperes és az örökhagyó élettársi kapcsolatban élt, azonban állították, hogy az huzamosabb időre megszakadt. Hivatkoztak arra is, hogy az élettársak az életközösség alatt közösen szerzett vagyont megosztották: az örökhagyó az ingatlant és az ingóságokat a már megosztott vagyonból neki jutott összegből vásárolta. Feltételezték, hogy a felperes által említett 10.000.000 forint megtakarítás az életközösség alatt keletkezett és az az 50-50%-os arányú vagyonmegosztás után az örökhagyót illető rész. Egyebekben az élettársak anyagi helyzetéről nem tudtak nyilatkozni.

Az első- és másodfokú határozat

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével elrendelte a felperes tulajdonjogának élettársi közös vagyon jogcímén való bejegyzését az ingatlan-nyilvántartásba az ingatlan 4/5 tulajdoni hányadára, ezzel egyidejűleg az örökhagyó tulajdonjogának törlését ugyanebben az arányban. Ennek érdekében megkereste az ingatlanügyi hatóságot. Az alpereseket mindezek túsérése kötelezte és arra, hogy az ingatlanon fennálló hatósági zár megszűnését követő 15 napon belül adják ki a felperesnek az 1-12. sorszám alatt megjelölt ingóságokat összesen 810.000 forint értékében.

[10] A peradatok alapján megállapította, hogy a felperes és az örökhagyó 2004. év elejétől 2015 végéig élettársi kapcsolatban éltek, ezalatt a bevételeikkel közösen rendelkeztek és befektetési céllal ingatlant vásároltak. Jövedelem igazolásaik alapján a tulajdonszerzésben való közreműködésük arányát 80-20%-ban fogadta el. Utalt arra, hogy az alperesek a kidolgozott szerzési arányt érdemben nem tudták vitatni. Erre tekintettel a kereset szerint marasztalta az alpereseket.

[11] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta. Az ingatlannak a felperes és az örökhagyó által élettársi közös vagyon jogcímén megszerzett tulajdoni hányadát $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ -re módosította. Ennek megfelelően kereste meg az ingatlanügyi hatóságot tulajdonjoguk bejegyzése végett. Megállapította, hogy a felperes és az örökhagyó élettársi közös vagyon jogcímén $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban – mindösszesen 1.000.000 forint értékben – megszerezték a felsorolt ingóságok tulajdonjogát, amelyekből összesen 500.000 forint értékű ingóságot a felperes tulajdonába adott. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[12] Határozatának indokolásában rögzítette: a fellebbezési szakban már nem volt vitatott, hogy a felperes és az örökhagyó között fennállt az élettársi kapcsolat 2004 elejétől 2015 végéig. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdésének megsértésével jutott arra a következtetésre, hogy a felperes sikerrel bizonyította az általa állított 80-20%-os szerzési arányt. Valószínűsítette, hogy az örökhagyó jövedelemtermelő képessége nem érte el a felperesét, azonban önmagában ebből nem tudott egyértelmű következtetést levonni az állított szerzési arányra. A csatolt dokumentumok alapján követhetetlennek tartotta a felperesi számítást: azokból nem lehetett arra következtetni, hogy a felperes jövedelme 55.143.606 forint volt az együttélés időszakában. A felperesi bizonyítás sikertelenségére tekintettel úgy foglalt állást, hogy az élettársak szerzésben való közreműködésének arányát egyenlőnek kell tekinteni. Rámutatott: az alperesek csak a másodfokú eljárásban hivatkoztak arra, hogy az ingók az örökhagyó tulajdonát képezték, állításukat azonban nem bizonyították.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[13] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, annak részbeni hatályon kívül helyezése és az elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében.

[14] A jogerős ítélet által megsértett jogszabályhelyként a régi Pp. 206. §-át, 235. § (1) bekezdését és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 578/G. § (1) bekezdését jelölte meg.

[15] Indokolásában hangsúlyozta: 2018. július 16-i beadványának mellékleteként csatolta a kormányhivatal által készített kimutatást, igazolva az élettársi kapcsolat alatti jövedelmét, majd 2019. november 14-én az elsőfokú bíróság beszerezte az örökhatározó jövedelem kimutatását is. Arról pedig személyesen nyilatkozott, hogy összesen 10.000.000 forint adózatlan jövedelemmel is rendelkeztek, egymás közti egyenlő szerzési arányt meghatározva. Véleménye szerint az alperesek a jövedelem igazolásuk alapján kidolgozott szerzési arányt nem tudták érdemben vitatni, így az – a felperesre kedvezőbben – 80-20%-os. Megjegyezte: a kizárólag a fellebbezésükben állított 50-50%-os szerzési arány a régi Pp. 235. § (1) bekezdésébe ütközött, így azzal a másodfokú bíróság nem foglalkozhatott volna. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a jövedelem igazolását figyelmen kívül hagyta, amelynek következtében arra a téves következtetésre jutott, hogy az élettársak közti szerzési arány még mérlegeléssel sem állapítható meg, ezért az 50-50%-os.

[16] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

[17] A felülvizsgálati kérelem alapos.

[18] A Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 272. § (2) bekezdése és 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhelyek, az azokkal összefüggő állított jogszabálysértések, valamint a kérelem ehhez kapcsolódó jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálta felül [a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításnak egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény].

[19] A felperes felülvizsgálati kérelmében alapvetően a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelését támadta, állítva, hogy a részben helytelenül megállapított tényállásból téves anyagi jogi jogkövetkeztetésre jutott.

[20] A felülvizsgálati eljárásban, annak rendkívüli jogorvoslati jellege miatt, általában nem vizsgálható a bíróság mérlegelési körébe tartozó tényállás és nincs lehetőség a bizonyítás adatainak újabb egybevetésére, értékelésére sem. A Kúria felülbírálati lehetősége arra korlátozódik, hogy az eljáró bíróság a mérlegelés körébe vont adatok, bizonyítékok értékelése és egybevetése során jutott-e nyilvánvalóan helytelen, okszerűtlen következtetésre (Legfelsőbb Bíróság Pfv.IX.21.680/2006., megjelent: EBH2006.156.). A bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésének hiányában felülmérlegelésre a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség. Nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek pedig csak az minősíthető, ha a bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a felülvizsgálattal támadott ítéletétől eltérő jogkövetkeztetésre lehet jutni (Kúria Pfv.I.21.474/2011/10., megjelent: BH2013.119.). Felülmérlegelésnek tehát kizárólag a törvény mérlegelési szabályát súlyosan sértő eljárás

esetén van helye. Ezért, ha a fél okszerűtlen mérlegelésre hivatkozik, a Kúriának abban a kérdésben kell állást foglalni, hogy a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelése megfelelt-e a régi Pp. 206. § (1) bekezdése által támasztott követelményeknek, annak volt-e olyan – a fentiekben ismertetett – hibája, ami az ügy érdemi elbírálására kiható súlyos eljárási szabálysértésnek minősül.

[21] A régi Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el. A bíróság a bizonyítás körében többféle mérlegelési tevékenységet fejt ki: megállapítja az egyes bizonyítékok bizonyító erejét, értékét, feltárja azok összefüggéseit és ellentmondásait, majd mindezeket egybevetve foglal állást arról, hogy a bizonyítandó tények az eljárás során bizonyítást nyertek-e. Azt, hogy mely tények jelentősek az adott per eldöntése szempontjából, azok az anyagi jogszabályok határozzák meg, amelyek ezekhez a tényekhez – a tények fennállásához vagy fenn nem állásához – valamilyen joghatást fűznek. A bíróság tehát a felek perbeli előadásai és a bizonyítékok értékelésével, mérlegelésével állapítja meg a tényállást, majd a tényekből levont anyagi jogi következtetésével hozza meg a döntést, vagyis az irányadó anyagi jogszabályok alkalmazhatóságát vizsgálja az adott tényállás függvényében.

[22] Az adott ügyben alkalmazandó anyagi jogi rendelkezés a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdése. Ez határozta be a felek bizonyítási kötelezettségét és azt is, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok közül a jogvita eldöntése során melyeket kell súllyal értékelni. A régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdés értelmében az élettársak együttélésük alatt a szerzésben való közreműködésük arányában szereznek közös tulajdont. Ha a közreműködés aránya nem állapítható meg, azt azonos mértékűnek kell tekinteni. A háztartásban végzett munka a szerzésben való közreműködésnek számít.

[23] A felülvizsgálati szakban már nem volt vitatott a felperes és az örökhagyó élettársi viszonya, élettársi együttélésük időtartama.

[24] A következetes bírói gyakorlat szerint élettársi közös vagyon megosztása és élettársi közös vagyoni szerzés jogcímére alapított tulajdonjog megállapítása iránti perekben az élettársak szerzésben való közreműködési arányát az élettársi kapcsolat teljes tartamára egységesen, az együttélés alatt befolyt összes jövedelmük összevetésével kell meghatározni függetlenül attól, hogy az együttélés egyes elkülöníthető szakaszaiban eltérő volt a közreműködésük aránya és az adott vagyontárgyat mikor szereztek. Az élettársak valamennyi vagyontárgyon az életközösség egészére irányadó szerzési aránynak megfelelően szereznek tulajdoni hányadot (Kúria Pfv.II.20.708/2019/2.). A szerzési arány meghatározásához a bíróságnak az e körben releváns bizonyítékokat mérlegelnie kell.

[25] A régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdés második mondata csak kisegítő rendelkezés, nem teremt vélelmet az élettársak szerzéshez való egyenlő arányú hozzájárulására. Kizárólag akkor alkalmazható, ha a bizonyítékok mérlegelésével sem állapítható meg a szerzésben való közreműködés aránya (Kúria Pfv.II.21.142/2012/4.). Ellenkező értelmezés azt eredményezné, hogy a jövedelem megszerzésének tényét vagy annak mértékét bizonyítani nem tudó fél – a házastársi közös vagyon megosztásakor alkalmazandó vélelemnek megfelelően – a szerzés tekintetében a házastárssal azonos törvényi védelemben részesülne, vagyis az élettársi szerzés

e tekintetben a házastársi szerzéssel lényegében megegyezne. Ebben az esetben az a fél, akinek a szerzésben való részvétele nem érte le az 50%-os mértéket, a bizonyítás eredményességében sem lenne érdekelt.

[26] Az egyenlő arányú szerzés mellett szóló vélelem hiányában viszont a feleknek a közreműködés arányát bizonyítaniuk kell. Ennek megfelelően a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdés első fordulata alkalmazandó egyrészt akkor, ha mindkét élettárs minden bevétele feltárható, okiratokkal igazolható az élettársi kapcsolat teljes időtartamára; másrészt, ha bevételeik – akár a kapcsolat teljes tartamára, akár annak egy időszakára – konkrét bizonyítékok hiányában csak mérlegeléssel állapíthatóak meg. Az (1) bekezdés második mondata tehát kizárólag akkor alkalmazható, ha a rendelkezésre álló releváns bizonyítékok mérlegelésével sem állapítható meg az élettársak szerzésben való közreműködésének aránya (Kúria Pfv.II.20.075/2020/13., megjelent: BH2020.363.).

[27] A felperes az elsőfokú eljárásban nem csak cégiratokat nyújtott be bizonyítékként, ahogy azt a jogerős ítélet tartalmazta, hanem 14.P.21.995/2017/17. számú beadványának mellékleteként csatolta a kormányhivatal igazolását a perbeli időszakban megszerzett adózott jövedelmeiről, amelyek összege 2004 elejétől 2015 végéig, az életközösség kezdetétől annak megszűnéséig 53.252.606 forint. Ugyancsak kormányhivatali kimutatás áll rendelkezésre az örökhagyó életközösség alatti összes adózott jövedelméről, ami 8.692.800 forint (14.P.20.609/2019/13. számú tájékoztatás). Arra pedig tényelődást tett a felperes, hogy együttélésük alatt az örökhagyóval közösen működtetett cégekben dolgoztak, ebből adózatlan jövedelmük származott, amit a megélhetésükre fordítottak. Ezt az összeget 10.000.000 forintban jelölte meg és – az általa hivatkozott szerzési aránytól eltérve – 50-50%-ban kérte elszámolni. Mindezek alapján a felperes élettársi együttélés időszakában megszerzett összes jövedelme 58.252.606 forint, míg az örökhagyó jövedelme 13.692.800 forint. B. J. G. pedig tanúvallomásában (14.P.XV.20.609/2019/8. számú jegyzőkönyv) elmondta, hogy az élettársak a háztartási munkát közösen végezték. Ezek alapján a megjelölt 80-20%-os, felperesre kedvezőbb szerzési arány reális.

[28] A felperes bizonyításával szemben az alperesek kötelezettsége volt annak igazolása, hogy az élettársak életközösség ideje alatti szerzési aránya a felperes által bizonyított 80-20%-os mértéktől eltért. Bizonyítási kötelezettségüknek nem tudtak eleget tenni, de olyan tényállításuk sem volt, ami a felperes által e körben előadott tényeket, hivatkozott bizonyítékokat kétségesse tenné. Mindezekből az a következtetés vonható le, hogy helyes a felperes által megjelölt szerzési arány.

[29] Összességében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság helyesen osztotta ki a bizonyítási terhet és a felperesi bizonyítás, valamint az alperesi bizonyítatlanság jogkövetkezményeit helytállóan vonta le az irányadó anyagi jogszabályhely alapján lényeges bizonyítékok, peradatok alapján. Ezzel szemben a jogerős ítéletben szereplő mérlegelés okszerűtlen, mert a rendelkezésre álló bizonyítékokból kizárólag egyfajta, a másodfokú bíróságétól részben eltérő, az elsőfokú bíróságéval megegyező ténybeli következtetésre lehet jutni. Ez az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértés megteremtette a Kúria számára a felülmérlegelés lehetőségét. Az igazolt, időszakos bontásban jól követhető, illetőleg előadott, érdemben nem cáfolt jövedelmek figyelembevételével megállapított tényállás alapján a Kúria egyetért az elsőfokú bíróság jogkövetkeztetésével: nem volt indok a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdésében írt kisegítő szabály, az élettársak azonos arányú tulajdonszerzése

alkalmazására, mert a felperes által megjelölt szerzési arányt megalapozó tények bizonyítottak.

[30] Mindezek alapján a felülvizsgálati kérelemben megjelölt további jogszabálysértés, a régi Pp. 235. § (1) bekezdés már nem kapott szerepet a felülvizsgálat során, azonban megjegyzi a Kúria, hogy a másodfokú bíróság az alperesek elsőfokú eljárásbeli védekezése alapján ezt a törvényi rendelkezést nem sértette meg.

[31] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság jogszabályoknak megfelelő ítéletét helybenhagyta.

Záró rész

[32] A Kúria a felperes eredményes felülvizsgálati kérelmére tekintettel a régi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes I. és II. rendű alperest másodfokú és felülvizsgálati eljárási költség egyetemleges megfizetésére a részére. Az összeg 82.500 forint fellebbezési szakban felmerült és 150.000 forint felülvizsgálati eljárásra megállapított ügyvédi munkadíjból, valamint 330.000 forint, a felperes által lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből áll. A Kúria a másodfokú és felülvizsgálati eljárásra megállapított ügyvédi munkadíj meghatározásánál a felperes és jogi képviselője között létrejött megbízási szerződést vette alapul [32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pont]. Az igényelt összegeket a Kúria nem találta eltúlzottnak a jogi képviselő által kifejtett munkához és a fellebbezési, illetőleg felülvizsgálati értékhez mérten.

[33] Pervesztességére tekintettel az I. és II. rendű alperes köteles továbbá egyetemlegesen megfizetni az államnak felhívásra 304.800 forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és 15. § (1) bekezdése szerint. A fellebbezési eljárási illeték mértékét a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46. § (1) bekezdése alapján számította.

[34] A Kúria a határozatát a régi Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta.

[35] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a régi Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. március 8.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kiss Gabriella s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró